

2021 – ROK SLOVENSKÉHO DIZAJNU 30 ROKOV SLOVENSKÉHO CENTRA DIZAJNU

Slovenské centrum dizajnu (SCD) oslavuje v tomto roku 30. výročie svojho vzniku. Oslavy prebiehajú celý rok formou rôznych prezentačných a publikačných aktivít pod hlavičkou „Rok slovenského dizajnu“ doma i v zahraničí. Pri tejto príležitosti Vám prinášame tento monotematický e-bulletin, ktorý vznikol v úzkej spolupráci s SCD. Venuje sa predovšetkým začiatkom histórie dizajnu na Slovensku.

Slovenskému dizajnu bude venovaný online rozhovor 1. júna, ktorým otvoríme novú sériu podujatí „Dni kultúry Slovenska v Nemecku“, ktoré sa uskutočnia od júna do septembra na rôznych miestach Nemecka. Srdečne Vás pozývame:

ANGEWANDTE TALKS S KLÁROU PREŠNAJDEROVOU

Foto: Marek Schmidt

Klára
Prešnajderová

Foto: Sabine Schirdehain

Grit Weber

Séria rozhovorov Angewandte Talks Múzea úžitkového umenia vo Frankfurte sa tohto roku zameriava na tému dizajn. Grit Weber, kurátorky dizajnu, umenia a médií, sa bude 1. júna 2021 rozprávať s Klárou Prešnajderovou, odbornou pracovníčkou Slovenského centra dizajnu v Bratislave. Témou ich rozhovoru budú začiatky dizajnu na Slovensku, súvisiace inštitúcie a osobnosti, prevažne z okruhu Školy umeleckých remesiel v Bratislave, ako aj grafický dizajn a koncept jedinečného časopisu Nová Bratislava, ktorý fungoval ako platforma tohto hnutia. To všetko v súvislosti so slávnym frankfurtským stavebným projektom Nový Frankfurt, ktorý sa v 20. rokoch minulého storočia stal aj vďaka rovnomennému časopisu známym po celej Európe.

Termín
1. jún 2021
od 19.00 do 20.00

Hostiteľ
Museum Angewandte Kunst
vo Frankfurte

Online-podujatie
[instagram.com/museumangewandtekunst](https://www.instagram.com/museumangewandtekunst)

Viac informácií a link
k podujatiu na našej
facebookovej stránke

ŠKOLA UMELECKÝCH REMESIEL V BRATISLAVE (1928 – 1939)

Začiatky dizajnu na našom území sú úzko prepojené so Školou umeleckých remesiel (ŠUR) v Bratislave, ktorá vznikla v roku 1928 ako prvá verejná výtvarná škola na Slovensku. Hoci prakticky počas celej svojej existencie fungovala ako večerná škola, veľmi skoro sa vyprofilovala na jednu z najprogressívnejšie zameraných vzdelávacích inštitúcií v Európe. Podobne ako mnohé iné umeleckopriemyselné školy si aj ŠUR kládla za cieľ, vychovávať moderne zameraných výtvarníkov pre remeslo, priemysel a reklamu a prispieť tak ku kultúrnemu a hospodárskemu rozvoju krajiny. Základom bola práca v dielni, dobrá znalosť materiálu, nekompromisná modernosť a prepojenie na prax. Jednotlivé oddelenia sa venovali buď remeslu (práca s drevom, keramikou, kovom, móda a textil), alebo sa

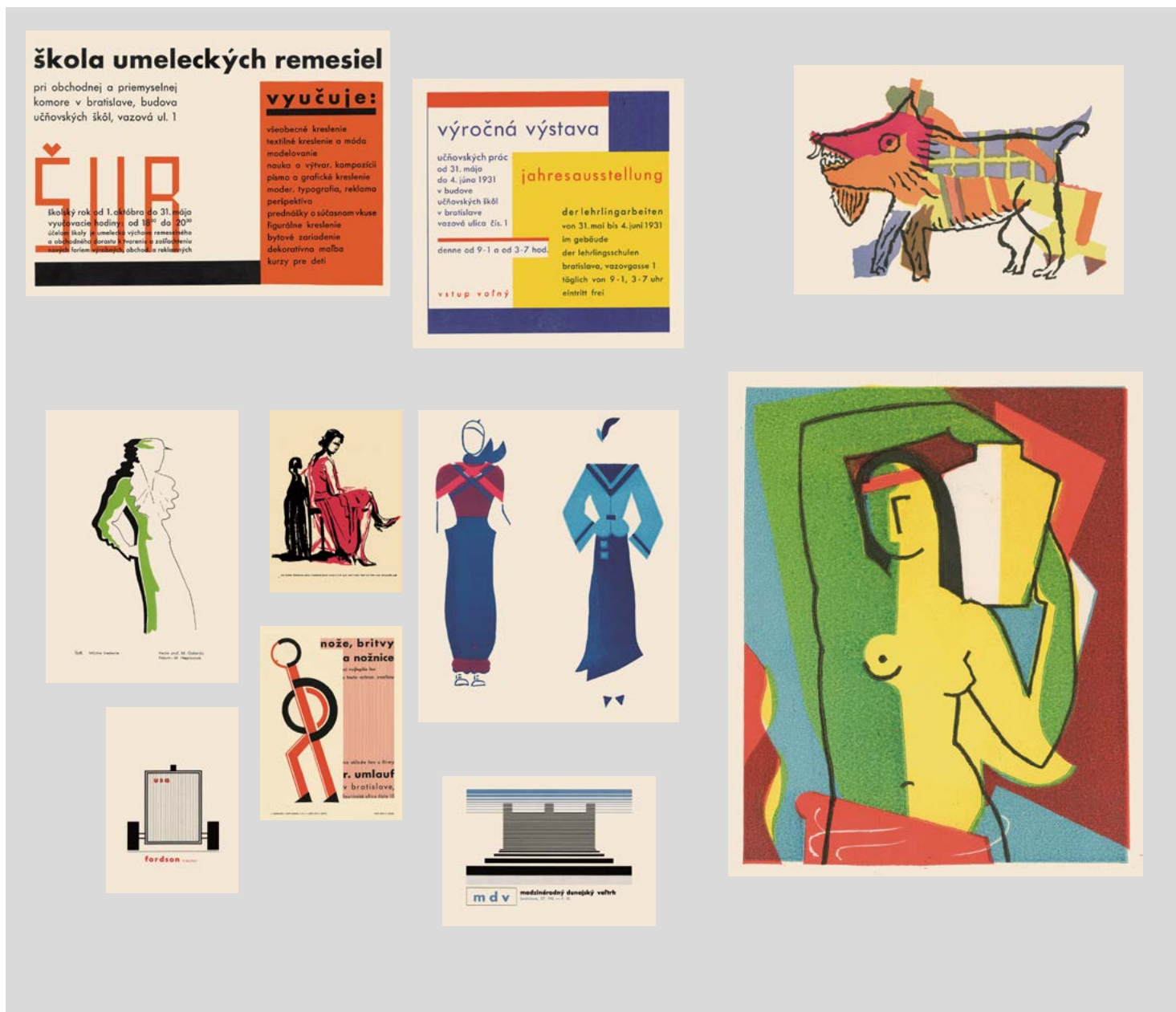
zameriavali na reklamu (úžitková grafika, fotografia, maliarstvo, aranžovanie výkladných skriň, film).

Učiteľský zbor sa skladal prevažne z mladých maliarov, architektov a výtvarníkov, ktorých dnes radíme medzi najvýznamnejších československých modernistov. Okrem iných tu vyučovali aj slovenskí maliari Ľudovít Fulla a Mikuláš Galanda, ako aj filmár Karol Plicka. Už veľmi skoro Školu umeleckých remesiel začali pre jej progressívne zameranie porovnávať s nemeckým Bauhausom. Napriek tomu po jej zrušení v roku 1939 upadla skoro úplne do zabudnutia a až v posledných rokoch túto jedinečnú školu opäť objavujeme ako významnú kapitolu v dejinách moderného Slovenska.

ŠKOLA UMELECKÝCH REMESIEL V BRATISLAVE (1928 – 1939)

3

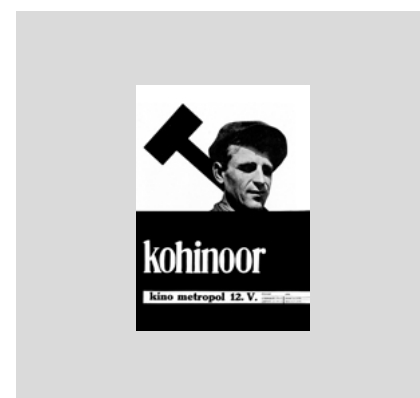
Fotografie a študentské práce zo ŠUR

Zdroj: Slovenské múzeum dizajnu v Bratislave, Archív

Ivy Mojžišovej – SMD

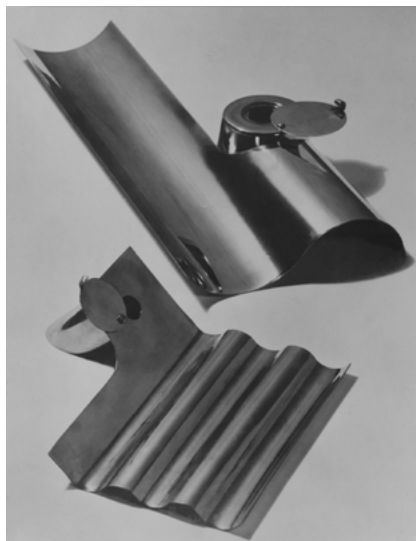
Rekonštrukcia obrázkov: Ľubomír Longauer

ZAČIATKY DIZAJNU
NA SLOVENSKU

ŠKOLA UMELECKÝCH REMESIEL V BRATISLAVE (1928 – 1939)

4

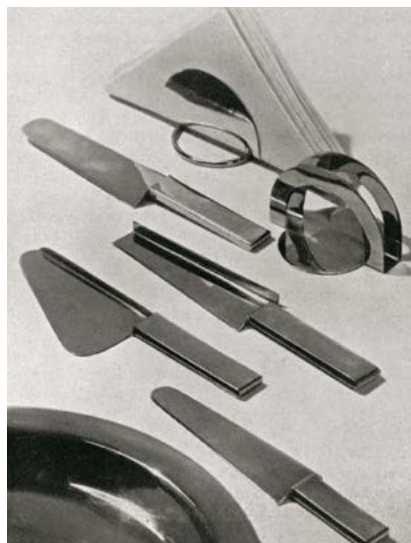
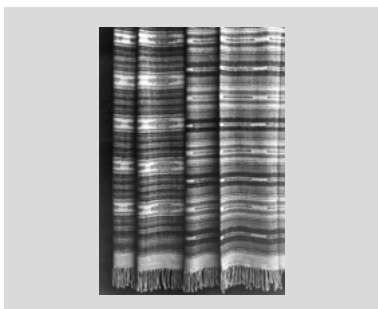

Fotografie a študentské práce zo ŠUR
Zdroj: Slovenské múzeum dizajnu
v Bratislave, Archív Ivy Mojžišovej – SMD
Rekonštrukcia obrázkov: Ľubomír Longauer

ZAČIATKY DIZAJNU
NA SLOVENSKU

ŠKOLA UMELECKÝCH REMESIEL V BRATISLAVE (1928 – 1939)

Fotografie a študentské práce zo ŠUR
Zdroj: Slovenské múzeum dizajnu
v Bratislave, Archív Ivy Mojžišovej – SMD
Rekonštrukcia obrázkov: Ľubomír Longauer

NAJDÔLEŽITEJŠÍ PODPOROVATELIA MODERNÉHO DIZAJNU VO VÝROBE

6

Bez veľkých podnikov, otvorených pre moderné výtvarné riešenia, by rozvoj dizajnu na Slovensku nebol možný. K najdôležitejším zástancam moderného umeleckého priemyslu v praxi patrili Sandrik, továreň na kovové predmety, textilný podnik Detva, Slovenská Keramika v Modre a Káblová továreň v Bratislave s výrobkami z prvého plastu bakelitu. Tieto podniky pri výrobe úzko spolupracovali s moderne zmýšľajúcimi výtvarníkmi, vďaka čomu ich sortiment dokonca aj v zahraničí vynikal aktuálnym dizajnom v štýle funkcionalizmu. Aj preto mali mimoriadny záujem podporovať Školu umeleckých remesiel a prispievať tak k výchove novej, prakticky orientovanej generácie dizajnérov.

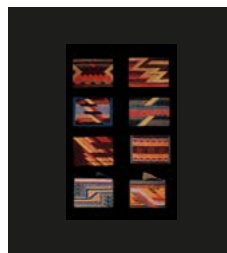
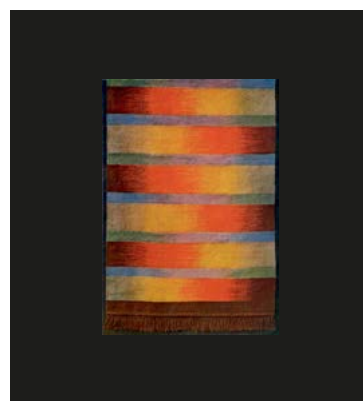
ZAČIATKY DIZAJNU
NA SLOVENSKU

NAJDÔLEŽITEJŠÍ PODPOROVATELIA MODERNÉHO DIZAJNU VO VÝROBE

7

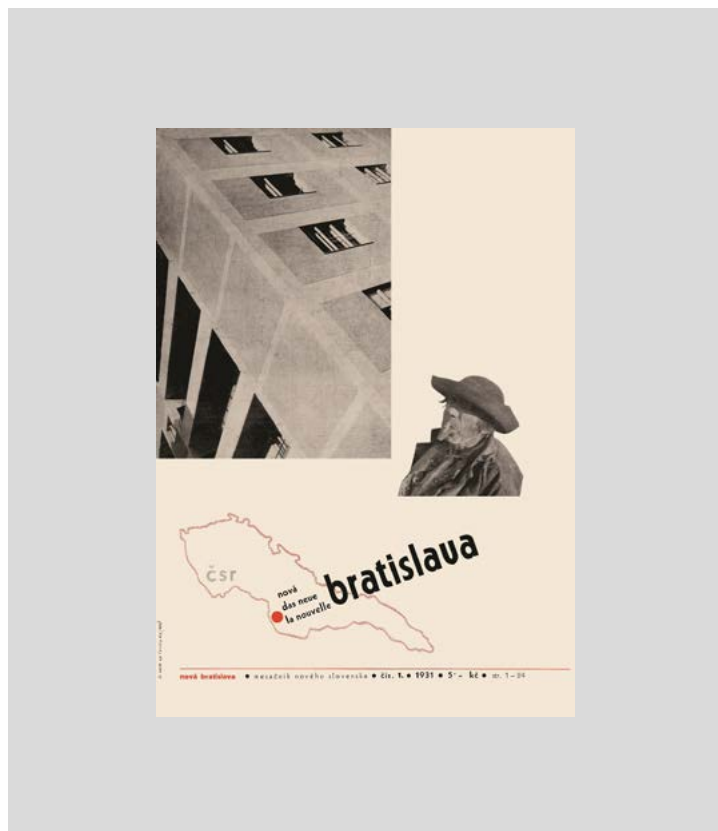
Výrobky zo Sandriku, Detvy, Káblovej
továrne a Slovenskej Keramiky
Zdroj: Slovenské múzeum dizajnu
v Bratislave, Archív Ivy Mojžišovej – SMD
Foto: Adam Šakový

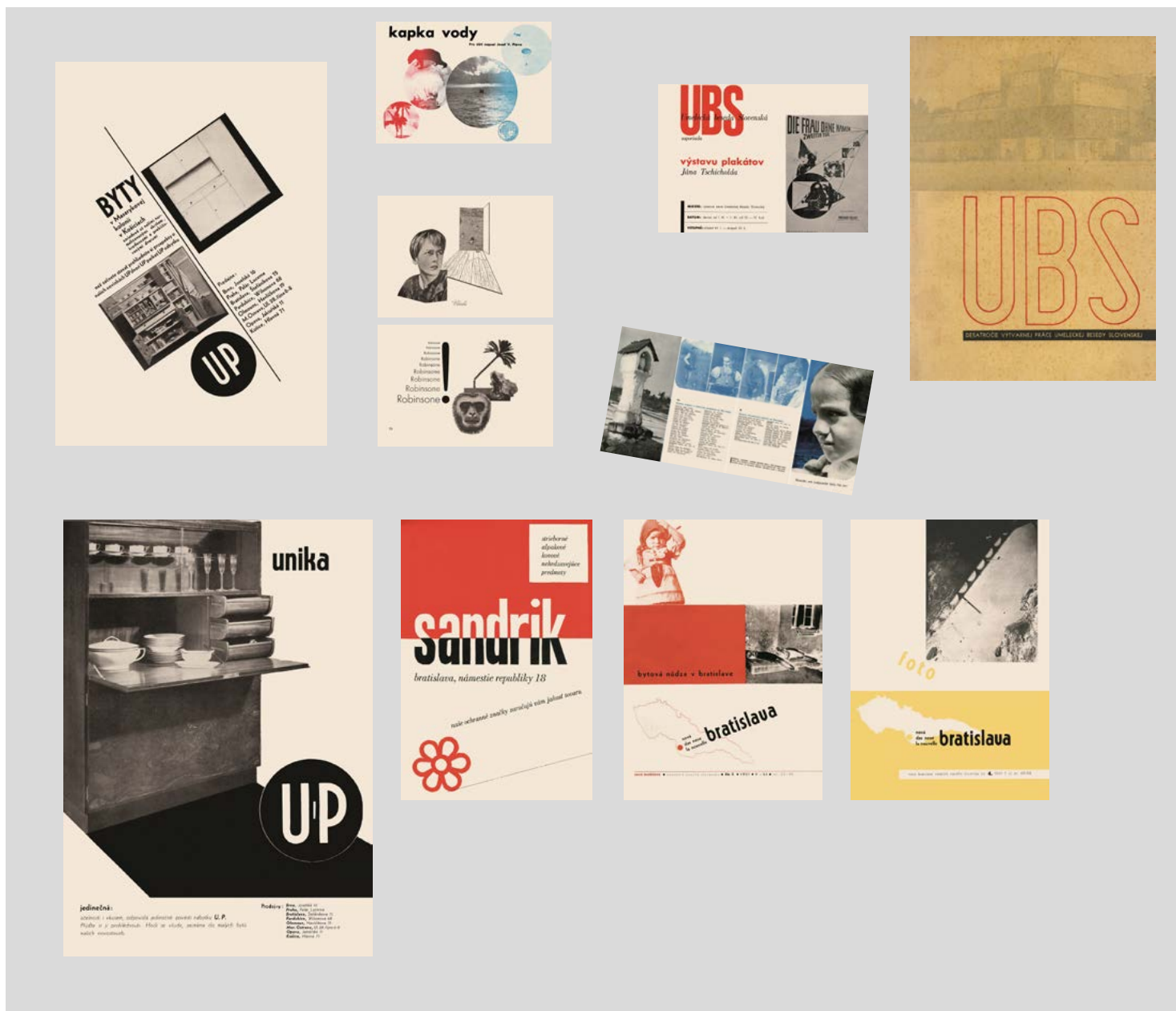

ZAČIATKY DIZAJNU
NA SLOVENSKU

Aj v oblasti úžitkovej grafiky a typografie v medzivojnovom období nastali radikálne zmeny. Najdôležitejšie znaky modernej typografie, známej pod pomenovaním Nová typografia, boli úplný odklon od ornamentu, zato bohaté využitie fotografie, používanie čiar, krúžkov a šípok na zvýraznenie dôležitej informácie, ako aj kontrastná farebnosť a veľmi často aj malopis. Tento moderný štýl v typografii v Bratislave reprezentoval najmä český grafický dizajnér a architekt Zdeněk Rossmann, v tridsiatych rokoch vedúci grafického oddelenia na Škole umeleckých remesiel.

So svojím striedmym, zároveň však elegantným štýlom patril k najuznávanejším predstaviteľom Novej typografie v Európe. V tomto zmysle vyučoval aj svojich študentov. Popri pedagogickej činnosti bol Rossmann aktívny aj ako grafický dizajnér na voľnej nohe. Počas svojho pôsobenia v Bratislave upravil množstvo kníh, plagátov, reklamných prospektov a inzerátov. Stál aj za grafickým dizajnom jedinečného časopisu *Nová Bratislava*, ktorý vydávali viacerí spolupracovníci Školy umeleckých remesiel ako náprotivok nemeckému avantgardnému časopisu *Nový Frankfurt*.

Práce Zdeňka Rossmanna
Zdroj: Slovenské múzeum dizajnu
v Bratislave, Archív Ivy Mojžišovej – SMD
Rekonštrukcia obrázkov: Ľubomír Longauer

Slovenský inštitút v Berlíne | Hildebrandstr. 25, 10785 Berlín | tel: +49 30 88926 230 | fax: +49 30 88926 222
www.mzv.sk/siberlin | www.facebook.com/institut.berlin | e-mail: institut@botschaft-slowakei.de